

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УРОКУ ГЕОГРАФІЇ ПРИ ВИКЛАДАННІ ТЕМИ «НАСЕЛЕННЯ»

Брошко Марія Віталіївна

студентка

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Власенко Руслана Петрівна

Кандидат біологічних наук, доцент,
доцент кафедри екології та географії,

Житомирський державний університет імені Івана Франка

Сьогодення вимагає нових технологій, методів для того, щоб фахівець у галузі освіти був обізнаним в усіх змінах, що відбуваються у суспільстві. І тому інноваційні методи та прийоми є вкрай важливо влучно та вміло застосовувати при вивченні географії у закладах загальної середньої освіти.

Так, при вивченні географії важливе місце посідає розвиток інформаційних інформаційно-комунікаційних технологій та інтерактивних методів. Інноваційний підхід забезпечує позитивну мотивацію здобуття знань і сприяє розвитку творчої особистості.

Вагомий внесок у дослідження педагогічної інноватики зробили такі вчені як О. Арламов, М. Бургін, В. Журавльов, Н. Юсуфбекова, А. Ніколс, що намагаються пов'язати поняття нового у педагогіці з такими характеристиками, як корисне, прогресивне, позитивне, сучасне, передове. Зокрема, новим у педагогіці В. Загвязинський вважає не лише методи, підходи та технології, які ще не пропонувалися й не використовувалися в цьому поєднанні, а й той комплекс елементів чи окремі елементи у навчальному процесі, котрі втілюють у собі прогресивне начало, що дає змогу в ході зміни умов і ситуацій ефективно розв'язувати завдання виховання та освіти [1].

На уроках з географії, зокрема при вивченні теми «Населення», для підвищення зацікавленості учнів до даного матеріалу доцільно використовувати інноваційні технології. Нововведення допомагають учням глибше проникнути в структуру складних процесів і об'єктів, що вивчаються, стимулюють мотивацію навчальної діяльності та допомагають здобувачам освіти краще запам'ятати даний матеріал. На нашу думку, до цих методів можна віднести:

- Коло ідей (мета дискусії – залучити всіх до обговорення питання). Ставиться дискусійне запитання вчителем з теми «Населення», а учні розділяються по групах і по черзі дають відповіді на дане запитання, під час обговорення теми на дошці складається список усіх зазначених ідей.
- Акваріум (сприяє вдосконаленню навичок роботи в групі). Нами організовано групи з 4-5 осіб, дано їм завдання, потім ця група сідає в центр класу і кожен висловлює свою думку стосовно цієї проблеми з теми

«Населення» протягом 3-5 хвилин, інші діти слухають їхні відповіді, а коли обговорення закінчується, учні класу обговорюють, чи згодні вони з думкою групи, чи їх твердження виправдане, а потім місце в акваріумі займає інша група.

- „Прес” – розвиває вміння формулювати висловлювання думок з дискусійного питання у виразній і стислій формі, аргументовано і лаконічно переконувати інших. Цей метод застосовується у випадках, коли з’являються якісь суперечливі питання і учням потрібно чітко аргументувати свою позицію стосовно даної теми, переконати однокласників у своїй правоті. Метод дає можливість висловлювати та формувати власні погляди, тим самим впливаючи на погляди інших співрозмовників. У процесі викладу мають бути наступні етапи: позиція (я вважаю...), причина (...тому що), приклад (наприклад...), висновок (оскільки я вважаю...).
- Асоціативний куш – цей метод полягає в тому, що на початку уроку вчитель називає тему уроку одним словом, наприклад, населення, а учні вибирають в пам’яті асоціацію, пов’язану із цим словом. Педагог фіксує відповіді у вигляді своєрідного «кущика», який поступово «розростається». Такий метод універсальний, його доцільно застосовувати на різних етапах уроку.
- Навчаючи – учусь – надає можливість передати свої знання іншим. Для цього вчитель роздає картки з інформацією яка стосується теми «Населення», діти опрацьовують цю інформацію та потім діляться нею з однокласниками. Цей прийом на уроках географії найчастіше використовують при узагальненні матеріалу, закріпленні і повторенні вивченого.
- Рольова гра, моделювання (імітація дійсності шляхом «проживання ситуації» у закріплених за учнями ролях і надання можливості діяти «в реальності»).
- Ток-шоу (мета – набути навичок публічного виступу). Педагог виступає в ролі ведучого, він оголошується тема заходу, далі висловлюються запрошені гості (знавці цієї теми), потім слово надається слухачам, які можуть задавати запитання.
- Аукціон – вимагає від здобувачів освіти швидкої реакції, здатність давати конкретну відповідь). Учні «продають» як на аукціоні правильні відповіді – назви географічних об’єктів, поняття, що застосовуються під час вивчення теми «Населення», термінологію, яка розглядалась на уроці тощо.
- Географічний практикум – це виконання завдань, які пов’язані із нанесенням певних географічних об’єктів з теми «Населення» на контурну карту [2].
- Географічний диктант – це методика, що допомагає орієнтуватися у основних поняттях, термінах та вільно користуватися картографічним матеріалом з теми «Населення».
- Викликаю асоціацію полягає у тому, що учитель дає можливість кожному з учнів висловити ті асоціації, які вони пов’язують з терміном «Населення», наприклад: діти, люди, чоловіки, жінки та інші. Учитель попереджає здобувачів освіти про те, що подібна робота буде виконуватись на сам кінець уроку й діти переконуються наскільки більш складні і досконалі стали їх асоціації. Цей прийом мотивує здобувачів до вивчення нового матеріалу і

пробуджує інтерес до пізнання деталей поданої теми. Цей прийом можна використовувати за допомогою віртуальної дошки Jamboard. Вчитель надсилає дітям посилання, де в центрі написано слово «Населення», на початку уроку здобувачі освіти записують свою асоціацію зеленим кольором, а на завершення – пропонується записати – синім (Рис. 1)

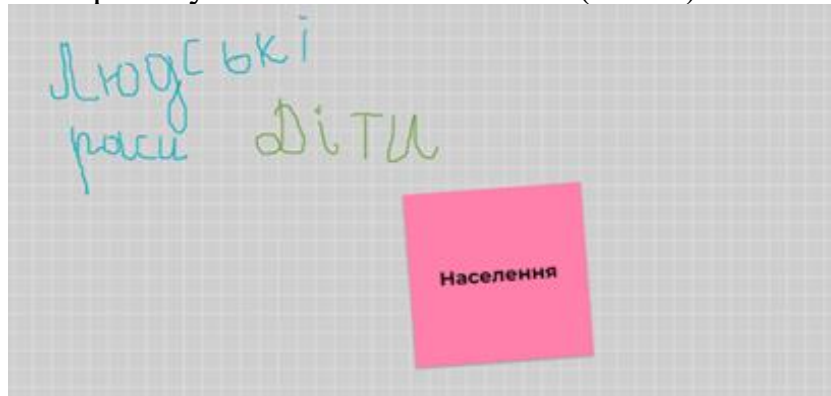
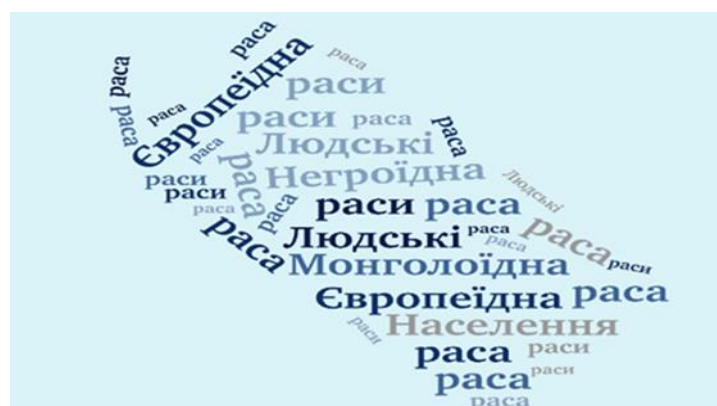

Рис 1. Вправа на застосування методу «Викликаю асоціацію» до слова «населення»

➤ Хмара слів – це візуалізація частоти слів у тексті у вигляді зваженого списку [3]. Учителі географії при вивченні даної теми можуть використовувати хмару слів на різних етапах уроку. Можливості застосування хмари слів у освітньому процесі пов'язані, зокрема, з тим, що: в «хмарі» можна висвітлити тему та мету уроку, запропонувати учням визначити їх, прочитати головне питання, на яке необхідно знайти відповідь протягом уроку; а також перевірити засвоєння термінів та понять з теми «Населення». (Рис 2)

Рис. 2. Вправа на застосування методу «Хмара слів» з термінами та поняттями до теми «Населення»

➤ Скрайбінг – метод розповіді з графічним описом основних елементів висловлюваного. Виходить свого роду ефект паралельного наслідування, тобто ми слухаємо розповідь про щось, бачачи графічний відповідник тому, що чуємо. Його використання допомагає найкраще запам'ятати навчальний матеріал [2]. При вивченні поданої теми, можна застосувати цей метод, оскільки при поясненні чинників, що впливають на населення, педагог може озвучувати і одразу записувати даний матеріал на віртуальній дошці Jamboard.

Розглянуті вище методи можна застосовувати з використанням сервісів:

- ✓ *LearningApps.org* – онлайн сервіс, своєрідний конструктор, призначений для розробки, зберігання та використання інтерактивних завдань з географії на тему «Населення» (Рис. 3) [3,5]. У сервісі можна розробити вправи для закріплення матеріалу з теми, використовуючи прийом «Знайди пару» (прийом, який потребує порівняти перелік географічних назв, визначень понять для знаходження пари) (Рис. 4, 5).

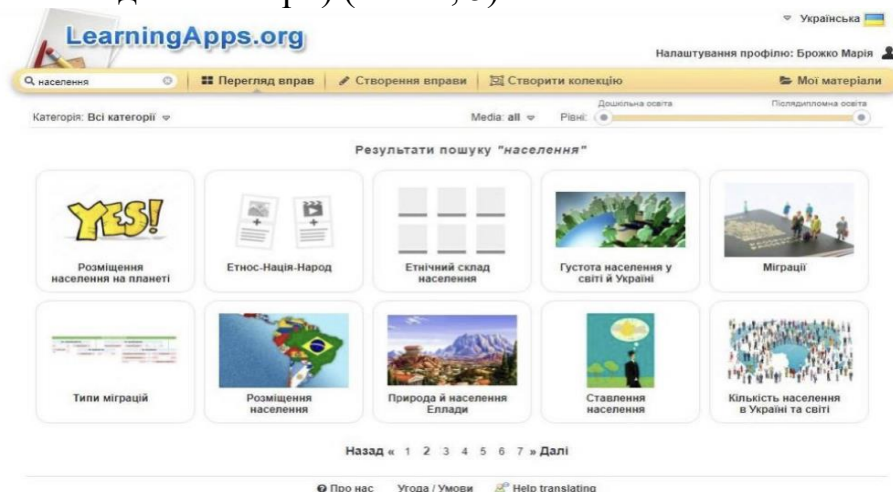

Рис. 3. Приклади завдань, що можуть бути використані на тему «Населення» для закріплення знань, умінь та навичок з теми «Населення» у сервісі LearningApps.org

Рис. 4. Вправа на знання теми «Кількість населення Землі» створена у сервісі LearningApps.org

Рис. 5. Вправа на знання теми «Людські раси» створена у сервісі LearningApps.org

- ✓ *Інтерактивна освітня програма tozaBook.* У даній програмі можна відкривати електронні підручники tozaBook, в яких окрім матеріалу друкованих видань, знаходяться цікаві ігри, тематичні інструменти та інтерактивне наповнення, які роблять навчальний матеріал цікавим і зрозумілим. Вбудовані анімації, презентації та ілюстрації допомагають педагогу в роботі. Це сайт містить багато цікавих завдань і відео. На уроці теми «Населення» варто використати програму tozaBook. Можна увімкнути демонстрацію відео Населення Землі у 2105 році для мотивації навчальної діяльності (Рис. 6).

Рис. 6. Відео на тему «Населення Землі у 2150 році» на сервісі tozaBook

- *Kahoot - онлайн-сервіс для створення різних інтерактивних завдань.* Дозволяє вчителю швидко створити навчальну гру за допомогою готових шаблонів та надіслати її учням, також на платформі можна розробити тести, опитування, вікторини [7]. Цей сервіс ми можемо використати при вивченні даної теми, для закріплення вивчення матеріалу (Рис. 7).

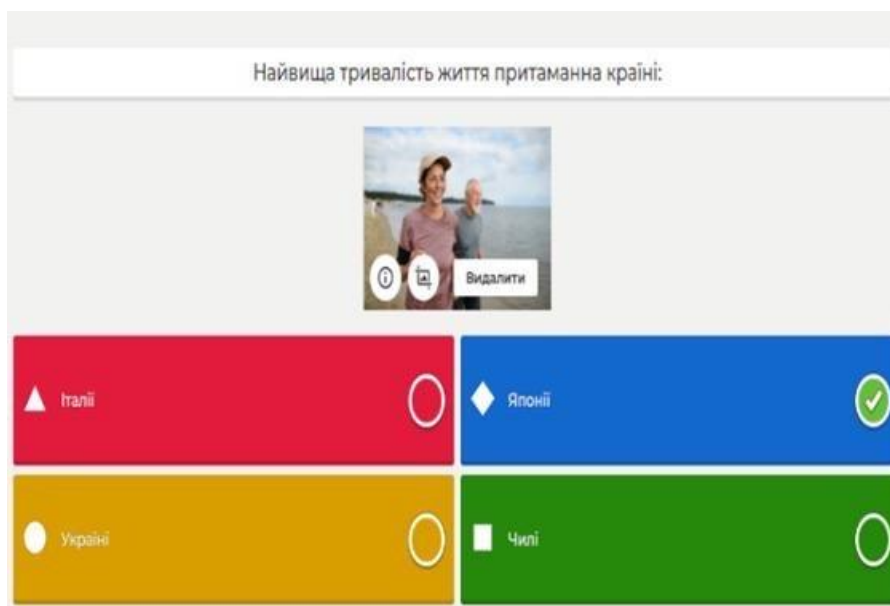

Рис.7. Вправа-Гра " Населення України та світу", створена на сервіс Kahoot

✓ Google-сервіси, зокрема Google Форми (програмне забезпечення для адміністрування опитування, що входить до складу безкоштовного вебпакету Google Docs Editors, пропонуваного Google) [3-5] (Рис 8.). За допомогою цього сервісу впроваджено метод «Дерево знань», його доцільно використовувати при підбитті підсумків уроку. Оскільки учні «прикріпи» обрати яблуко, квітку або листочок на «Дерево знань». Кожний предмет щось означає:

- Яблуко – урок пройшов плідно та корисно.
- Квітка – урок сподобався, але не все вдалося.
- Зелений листочок – на уроці були завдання, з якими не зміг (змогла) впоратись.

- Оранжевий листочок – на уроці мені майже нічого не вдалося [4].

Прикріпіть на "Дерево знань" свої враження від уроку? *

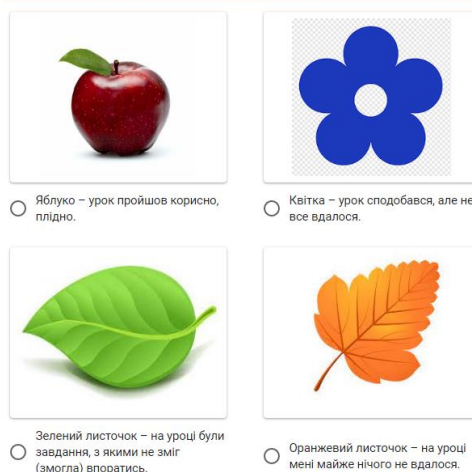

Рис. 8. Метод «Дерево знань»

Висновок: використання інноваційних технологій сприяє підвищенню ефективності уроку географії. Застосування на уроках інтерактивних вправ на онлайн сервісах та платформах так як *LearningApps.org*, *Google форми*,

mozaBook, Kahoot. спонукає здобувачів освіти до прояву мотивації та пізнавальної активності, дозволяючи їм відчувати доброзичливість освітнього середовища, тим самим сприяючи емоційному комфорту у навчальному процесі, креативним якостям та аналітичним здібностям учнів. В результаті здобувачі освіти краще навчаються, тому що хочуть і відчують певну відповідальність за процес навчання.

Список літератури:

1. Інноваційні технології навчання в сучасній школі [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://social-science.uu.edu.ua/article/263>.
2. Метод «Скрайбінг»: яскраве подання навчального матеріалу [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://naurok.com.ua/post/metod-skraybing-yaskrave-podannya-navchalnogo-materialu>.
3. Особливості педагогічного моделювання учнів у процесі вивчення курсу "Україна і світове господарство" / В. А. Яковлева, Р. П. Власенко, Т. В. Андрійчук, Н. С. Демчук // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. – 2020. – Вип. 78. – С. 253-258.
4. Рефлексії на уроках природничого циклу [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://naurok.com.ua/refleksi-na-urokah-prirodnichogo-ciklu-21289.html>
5. Романюк Р. К. Формування готовності майбутніх учителів біології і географії до впровадження дистанційного та змішаного навчання / Р. К. Романюк, Р. П. Власенко, В. А. Яковлева, В. С. Костюк // Інноваційна педагогіка. – 2020. – Вип. 30 (1). – С. 129 – 137.
6. Хмари слів - Хмара тегів - Навчання з ІКТ [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://navchannaikt.blogspot.com/p/src-httpcdn.html>.
7. Що таке Kahoot! і чому його варто спробувати для організації дистанційного навчання [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://buki.com.ua/news/shcho-take-kahoot-i-chomu-yoho-var-to-sprobuvaty-dlya-orhanizatsiyi-dystantsiynoho-navchannya/>.